

MÅNADENS SJUKDOM

SKAKSJUKA

Skaksjuka beskrevs första gången 1922 och kallas även *kongenital tremor*, vilket betyder ”medfödda darrningar”. Sjukdomen delas in i sex former, A1 - A5 och B. Form A1 orsakas av att suggan varit infekterad med afrikansk svinpest under dräktigheten, A2 beror sannolikt på en hittills okänd virusinfektion som drabbat fostren under dräktigheten, A3 är en ärftlig defekt kopplad till könskromosomerna hos vissa lantraser, A4 är en ärftlig defekt hos rasen British Saddleback, och A5 orsakas av en förgiftning med ett nervgift (Neguvon) som tidigare användes för avskabbning av grisar, inklusive dräktiga suggor. Samtliga dessa former ger förändringar i smågrisarnas hjärna och hjärnstam, vilka kan ses med mikroskop. Form B ger inga synbara förändringar och orsaken är okänd. Porcint circovirus typ 2, som kan orsaka PMWS, har diskuterats som orsak till form A2 och vår forskargrupp har nyligen visat, att astrovirus (”stjärnformat virus”) kan vara ytterligare en orsak.

Form A2 är troligen den enda form som för närvarande förekommer i Sverige. Nervceller och nervtrådar i hjärna, hjärnstam och ryggmärg, vilka överför de elektriska impulser som styr kroppen, omges av ett skyddande skikt, myelin. Man kan likna det vid isoleringen i en elkabel. Vid A-formerna har myelin-skiktet skadats vilket gör att överföringen av de elektriska impulserna från hjärnan och ut till musklerna inte fungerar som de ska. En -alla grisar i kullen föds med mer eller mindre uttalade skakningar framförallt av huvudet. Skakningarna är mindre uttalade när grisen är i vila och blir värre vid aktivitet eller om grisen utsätts för kyla. Ibland kan fläksjuka förekomma samtidigt. Symptomen avtar när grisen blir äldre och kan försvinna helt inom några veckor till några månader. Form A2 har oftast en låg dödlighet, och har grisen överlevt de första 4-5 dagarna är prognosen god. Om grisen har kraftiga skakningar kan den få svårt att dia och kan då dö av svält. Form A1 har däremot en hög dödlighet. Vid formerna A1 och A5 kan även lillhjärnan skadas med kraftiga symptom som följd.

Skaksjuka kan ses som ett större eller mindre utbrott. Det är vanligt att flera kullar drabbas i samma grisningsomgång, och ofta drabbas efterföljande grisningsomgångar de närmaste 2-3 månaderna. Därefter kan sjukdomen försvinna, men kan återkomma flera år senare. Utbrott kan ibland relateras till inköp av gyltor, antingen drabbas deras kullar om de inte haft immunitet mot ett virus som besättningsens egna suggor är immuna mot, eller så har gyltorna fört in virus vilket medför att dräktiga suggor som kommer i kontakt med dessa gyltor blir smittade.

Det finns inga specifika åtgärder mot skaksjuka. Eftersom symptomen avklingar efter några dagar kan man underlätta för spädgrisarnas diande genom att ge dem en lugn och varm omgivning, hjälpa dem till juvret och eventuellt också stödutfodra med mjölkersättning. Vaccinering av framförallt inköpta gyltor och eventuellt suggor mot PCV2 kan prövas.

Kontaktuppgifter:

Magdalena Jacobson
Box 7054
750 07Uppsala
Magdalena.Jacobson@slu.se